

LUNDS
UNIVERSITET

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen
Kurs: UNDA23
Kursansvarig: Johan Matz

Chat Control 2.0 som medel för kriminalunderrättelser

En idéanalys av ett EU-förslag om övervakning

Författare: Sandra Henriksson och William Aspenberg

Handledare: Fredrika Larsson

Uppsats 9 hp, vårterminen 2023

Abstract

The aim of this paper was to examine Chat Control 2.0, a bill from the European Commission which seeks to combat child pornography on social media in the European Union by implementing a method of surveillance. Through a criminal intelligence standpoint using a theoretical framework consisting of Logic of appropriateness, Lawful illegality and the concept of the ideal victim we sought to understand the motivations of surveillance by the European Commission, as well as the possible strain on the relationship between the integrity of internet users and the ambitions of the proposition. Earlier studies within this topic of surveillance have shown signs of discontent from the public regarding the usage of surveillance against them by authorities. At the same time surveillance has shown to be an integral part of a regulatory society. Through a qualitative idea-analysis of the Chat Control 2.0 bill we were able to distinguish how the authors motivated their beliefs in surveillance as the tool to counteract sexual crimes against children on the internet. Our analysis of Chat Control 2.0 shows how the welfare of children surpasses other rights of the individual although the European Commission suggests regulatory measures to limit any potential harm of the bill. These results imply that Chat Control 2.0 is an expression of the idea that surveillance is justified in order to protect our future, namely the children.

Nyckelord: Integritet, kriminalunderrättelser, lawful illegality, lämplighetslogik, övervakning

Antal ord: 9941

Lista över förkortningar

EC	European Commission
EU	Europeiska unionen
FN	Förenta nationerna
NCMEC	National center for missing and exploited children
OSINT	Open Source Intelligence
SIGINT	Signals Intelligence

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	4
1.1 Introduktion.....	4
1.2 Problemformulering.....	4
1.3 Syfte och frågeställningar.....	5
2 Bakgrund.....	6
2.1 Chat Control.....	6
2.1.1 Skyldighet istället för frivillighet.....	6
2.1.2 Kritiken beträffande integritet.....	7
2.2 Tidigare forskning.....	8
2.2.1 Integritetskränkningar och lagliga olagligheter.....	8
2.2.2 Övervakning som en del av samhällsstrukturen.....	9
3 Teoretiskt ramverk.....	12
3.1 Logic of appropriateness.....	12
3.2 Lawful illegality.....	13
3.3 Barnet som idealt offer.....	14
4 Metod.....	16
4.1 Tillvägagångssätt.....	16
4.2 Material.....	16
4.3 Idéanalys.....	16
5 Operationalisering.....	18
6 Analys.....	19
6.1 Handlingsföreskrifter.....	19
6.2 Verklighetsomdömen.....	23
6.3 Värdeomdömen.....	27
7 Diskussion och slutsatser.....	32
8 Litteraturförteckning.....	33
8.1 Böcker.....	33
8.2 Vetenskapliga artiklar.....	34
8.3 Myndighetsföreskrifter.....	35
8.4 Elektroniska källor.....	36

1 Inledning

1.1 Introduktion

Chat Control 2.0 utgör ett kontroversiellt lagförslag som framförts på EU-nivå från den Europeiska kommissionen, EC (EC, 2022). Förslaget innebär att internetsidor, appar och andra tekniska verktyg för kommunikation ska övervakas i syfte att upptäcka barnpornografi och annat material som kan antyda sexuella övergrepp mot barn. EC har fått kritik från diverse organisationer som menar att en sådan övervakning skulle vara alltför omfattande och integritetskränkande i förhållande till vad dess nytta är (Sköld, 2023; Karlung 2023; Miljöpartiet 2023). EU-kommissionären som är författaren av lagförslaget menar att dagens tekniska samhälle står inför ett behov av en lag som assisterar i kampen mot brott begångna på internet (Heimersson, 2023; Sveriges Radio, 2023).

1.2 Problemformulering

Det som många ser som en inneboende problematik med Chat Control 2.0 är att alla med en internetbaserad enhet kommer att påverkas, på så sätt att integriteten kan inskränkas oavsett vilken typ av aktivitet du ägnar dig åt. Ur ett signalspaningsperspektiv är Chat Control 2.0 ett verktyg som möjliggör för rättsväsendet att övervaka och samla in material som kan användas som bevisning i barnsexualbrott. Men det demokratiska perspektivet står i kontrast med beslut om övervakning vid antagandet att demokrati ska garantera individens integritet, som exempelvis Regeringsformen 2 kap. 6 § andra stycket (SFS 2010:1408) avser göra. Vi anser att det går att urskilja en konflikt, en spänning, som skapas mellan att skydda barn och att skydda integriteten hos internetanvändare. För att förstå Chat Control 2.0 behöver vi förstå hur de bakomliggande motiven rättfärdigar potentiella konsekvenser. Vi vill därför utgå från idéanalysen som verktyg, i ett försök att belysa denna eventuella spänning som en effekt av en idé. Vår förhoppning är att logic of appropriateness och lawful illegality kan utgöra ett passande ramverk, där orsaker till- och konsekvenser av lagförslaget framhävs i relation till barnen som offer.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur förslaget om Chat Control 2.0 kan förstås utifrån ett kriminalunderrättelseanalytiskt perspektiv, där övervakning och integritet utgör två centrala aspekter. Vi avser ta reda på om det finns en spänning eller konflikt i hur Europeiska kommissionen förhåller sig till integritet respektive beskydd. Med hjälp av en förklarande idéanalys är målet att nå en djupare förståelse för hur förslaget motiveras. För att uppnå syftet fördjupas analysen med hjälp av James G. March och Johan P. Olsens (2011) teori om logic of appropriateness, Lisa M. Austins (2015) ramverk av lawful illegality samt barn som ideala offer. Frågeställningarna lyder enligt följande:

1. Hur formulerar Europeiska kommissionen behovet av övervakning?
2. Hur ser förhållandet mellan integriteten hos berörda internetanvändare och Europeiska kommissionens ambition med Chat Control 2.0 ut?

2 Bakgrund

2.1 Chat Control

Nedan presenteras en empirisk bakgrund begreppet till Chat Control med hjälp av en beskrivning av de lagförslag som lagts fram under de senaste åren från Europeiska kommissionen, med fokus på att upptäcka bland annat barnpornografibrott och sexuella övergrepp på internet.

2.1.1 Skyldighet istället för frivillighet

Chat Control är ett begrepp som myntades år 2021 när ett lagförslag framfördes av Europeiska kommissionen att göra undantag från ePrivacy direktivet för att kunna spåra hur sexuella övergrepp mot barn sker med hjälp av deras tjänster. EPrivacy direktivet beskriver i grunden de rättigheter till integritet som EU-medborgare har i och med sina elektroniska kommunikationstjänster (Europaparlamentet, 2002 s. 37). Det som i folkmun kallades Chat Control 1.0 beskrev det lagförslag som berörde leverantörer av interpersonella kommunikationstjänster, för att upptäcka och rapportera sexuella övergrepp mot barn på frivillig basis (EC, 2020 s. 2; IT-ord, 2022). Men ett nytt lagförslag vidareutvecklar nu spårningsaspekten, och kallas för Chat Control 2.0.

Lagförslaget som nu har presenterats innehåller vad EC beskriver som medlemsländernas skyldigheter, såväl som skyldigheterna hos aktörer som driver forumen, att spåra, rapportera och avlägsna material som kan utgöra barnsexualbrott. Leverantören av kommunikationstjänsten ska installera verktyg som möjliggör spårning av sexuella övergrepp mot barn eller kontakt med barn som sker i syfte av sexuellt utnyttjande. Spårningsskyldigheterna är formulerade så att ansvariga myndigheter i respektive medlemsland kan begära en spårningsorder som måste besvaras av tjänsteleverantören (EC, 2022 s. 48-51). Lagförslaget motiveras med att systemet baserat på frivillighet hos leverantörerna har varit undermåligt. Syftet med förslaget att skapa bättre förutsättningar för leverantörerna att bekämpa övergrepp mot barn på internet (EC, 2022 ss. 2-3). EC menar att dessa förutsättningar är viktiga för att bekämpa det transnationella problem som barnsexualbrott utgör, där nationalstaternas införanden av egna lagar annars kan försvåra processen. Konsekvensbedömningen som gjordes i förslaget visar nämligen att effektiviteten förstärks i takt med att rättsliga ramar införs gentemot leverantörerna (EC, 2022 ss. 10-11).

Spårningsskyldigheterna är formulerade så att värdlandet för tjänsten ska ha möjligheten att begära en spårningsorder hos leverantören att spåra sexuella övergrepp mot barn. Spårningsordern regleras i lagförslaget mellan den samordnande myndigheten i värdlandet, rättsväsendet och leverantören av tjänsten (EC, 2022 s. 48-51).

2.1.2 Kritiken beträffande integritet

EC:s förslag om övervakande spårning har fått kritik från olika håll sedan det presenterades. Säkerhetsexperter menar att Chat Control 2.0 är fel väg att gå, att det inte löser problemet utan istället skapar ett nytt relaterat till integritet. Exempelvis menar Stefan Axelsson, professor i digital forensik och cybersäkerhet vid Stockholms universitet, att övervakningen som förslaget skulle resultera i skulle vara i det grövsta laget. Han förklarar resonemanget med att Chat Control 2.0 inte skulle få önskade effekter med tanke på att pedofili och grooming ofta sker på Darknet eller genom andra krypterade tjänster. Slutligen poängterar han att underrättelsetjänster världen över kommer kunna få tillgång till den information som med förslaget inte längre kommer kunna skyddas (Sköld, 2023).

Den brittiska dagstidningen The Guardian uppger också att advokater och rättsliga rådgivare för EU har uppgett att förslaget skulle kräva en urskillningslös screening av all data hos alla användare oavsett om det finns misstankar eller inte, i vad som beskrivs vara läckta meddelanden (Boffey, 2023). Kritik baseras också på att oskyldiga drabbas av att möjligheter till krypterad information försvinner. Exempelvis kan kryptering av kommunikation vara ett extra skydd för visselblåsare och kvinnojourer (Fleisher, 2023). På samma spår möjliggör den föreslagna lagen också läckor när all data ska samlas. Utöver att påpeka risken för läckor menar IT-säkerhetsspecialister också att EU-förslagets krav på att totalsträckskrypterade meddelanden ska omfattas av Chat Control 2.0 innebär att leverantören tvingas bygga in en bakhörr i tjänsten. Det innebär att främmande makter och underrättelsetjänster i praktiken kan utnyttja just den bakhörr i fråga, för att få tillgång till datan (Jonsson, 2023).

Som framgår av kommissionens förslag finns det en medvetenhet om det faktum att Chat Control 2.0 påverkar de grundläggande rättigheterna till privatliv genom att all kommunikation ska vara konfidentiell, samt skyddande av personuppgifter och yttrandefrihet (EC, 2022 s. 13). Men EC förklarar vidare att även om dessa rättigheter är viktiga, måste de inte skyddas till varje pris. De menar att de behöver beaktas på ett sådant sätt att de sätts i relation till sin funktion i samhället som helhet. Vidare menar EC att kravet på spårning

identifierar nya brottsoffer som, uttryckligen enligt kommissionen, räddas från pågående övergrepp (EC, 2022 ss. 14-15).

2.2 Tidigare forskning

För att finna tidigare forskning av relevans för denna studie genomfördes sökningar inom databasen EBSCOhost. Att inkludera en mindre litteraturöversikt av detta slag innebär förtydligande till varför studiens frågeställningar är viktiga att besvara utifrån vad tidigare forskning lyft visat (Lamont, 2015 s. 66). Vi vill samtidigt vara transparenta med att detta inte är en heltäckande forskningsfront, utan endast ett urval baserat på de fält som vår studie berör. Denna studie bygger således på forskningsfälten integritet, underrättelser och övervakning i rättssamhället.

2.2.1 Integritetskränkningar och lagliga olagligheter

För att upptäcka brott med syfte att lagföra förövare används idag Open Source Intelligence, förkortat OSINT, i en allt större utsträckning. Studier visar att även om dessa öppna källor såsom sociala medier är behjälpliga i brottsutredningar så finns det även en spänning gällande hur utredare bör förhålla sig till materialet, sett till juridiska restriktioner (Hulsen, 2020 ss. 2-3; Trottier, 2015 ss. 531-532). Det har i och med detta funnits en växande oro kring en utveckling av OSINT där det sker en kriminalisering av sociala utrymmen och de människor som vistas inom dessa. Trottier (2015, ss. 542-544) höll intervjuer med poliser och vad han benämner som integritetsförespråkare hos 13 av EU:s medlemsländer. Där visade resultatet att utökade möjligheter att använda öppna källor kan innebära att användarna både upplever och utsätts för integritetskränkningar. Det sociala mediebolaget Facebook har exempelvis blivit utpekad för att ha samlat in data från sina användare, där forskning har visat på att detta är något som tolkas som inskränkande av användarna själva (Fernback, 2013 ss. 12-15).

Utöver det som kan inhämtas genom öppna källor, OSINT, finns det en ytterligare mer framträdande problematik inom signals intelligence, SIGINT. SIGINT står för signals intelligence och innebär signalspaning, vilket exempelvis innefattas av hemlig avlyssning och idag kommunikation över internet (Wippl, 2012 s. 2). Studier med fokus på att undersöka hur insamlingsmetoder med hjälp av SIGINT blir allt mer förekommande idag visar på vad som av Lisa M. Austin beskrivs som "lawful illegality", där tekniskt lagliga metoder för övervakning kan ses som olagliga när de granskas utifrån juridiska ramverk (Austin, 2015 ss 103-104; Warren, Mann & Molnar, 2020 ss. 357-359). Warrens och hans medförfattare

presenterar två rättsfall från amerikansk domstol som behandlar barnsexbrott. Författarna menar att invasiva övervakningstekniker kan bli normaliserade som lagliga till förmån för polismyndigheter och underrättelsetjänster i fall som dessa (ibid, ss. 359, 365-367). Austin lyfter också fram behovet av en förståelse inför komplexiteten med hur kriminalunderrättelser kan ses skapa en laglig väg för statlig övervakning. Hon menar att det finns en uppenbar spänning med ändamål fokuserade på nationell eller internationell säkerhet och det faktum att övervakningen i sig ska vara föremål för tillsyn såväl som rättsligt ansvar (Austin, 2015 ss. 103-104). Som exempel tar hon upp ett fall i Kanada där ett lagförslag, Bill C-30, skulle ha resulterat i åtkomst till metadata från utvalda internetanvändare för den kanadensiska underrättelsetjänsten och polisen. Regeringen i Kanada hävdade däremot att det var nödvändigt, med hänvisning till vikten av att bekämpa barnpornografibrott. Men kritiker menade att detta utgjorde en identifieringsregim som undergrävde internetanonymitet och förslaget slopades efter mycket uppmärksamhet och kontroverser (Austin, 2015 ss. 110-111).

2.2.2 Övervakning som en del av samhällsstrukturen

Jeremy Bentham's fängelsedesign Panopticon, med egenskapen att inge känslan av total övervakning, beskrivs av Michel Foucault som att övervakningen i sig disciplinerar subjektet och är kanske ett av de tidigaste exempel som finns att tillgå på temat. Övervakningen sägs ha en avskräckande effekt, vilket således kan liknas vid det moderna disciplinära samhället (Foucault, 2011 ss. 215-217). Enligt sociala teorier som Fuchs (2011, ss. 135-137) diskuterar i relation till Foucault talas det om neutral eller negativ övervakning. Den neutrala synen på övervakning innebär att det finns positiva aspekter, att övervakning är en naturlig del av samhällsstrukturen. Men Fuchs menar att det neutrala förhållningssättet kan leda till legitimering av utökad övervakning och en normalisering av överdriven övervakning (ibid). Relaterat till detta har studier visat att sociala medier bidrar till en allmän normalisering av övervakning, till följd av att användarna själva lätt kan söka upp och kontrollera andra människors profiler (Gangneux, 2021 ss. 994-995, 1006).

Som exempel på skadlig eller överdriven övervakning tar Fuchs (2011 ss. 136-137) bland annat upp underrättelsetjänsters skanning av internet- och telefondata med hjälp av Echelon och att systematiskt bedöma eller värdera privata bilder och videos på sociala medier. Echelon, utan att ha bekräftats av officiella källor, beskrivs vara ett underrättelsesamarbete där bland annat länder som USA, Kanada och Storbritannien sägs ägna sig åt världsomspännande industriellt, ekonomiskt och kommunikativt spionage (Wippl, 2012 ss.

10-11; Sloan, 2001 ss. 1467-1472). Det kan ses exemplifiera hur forskningen menar att bedömningar av privata konversationer och bilder kan vara skadligt för integriteten hos användaren.

Med detta i åtanke visar studier en enad front angående att strukturen på sociala medier idag kan bidra till en övervakning som liknar det panoptiska fängelset. Studier visar också att det tidigare funnits indikationer på att vi är på väg in i en post-panoptisk fas, där sociala relationer och maktdynamik påverkas av att internet även är en plats för självuttryck (Farinosi, 2011 s. 73). Även Andrejevic och Gates menar att det uppstår en maktdynamik när stora mängder data samlas in och sorteras, mellan den med tillgång till datan och subjekten. Det innebär i praktiken att övervakningen inte är selektiv, det finns ingen skillnad på vad som är ett mål och inte ett mål, ingen skillnad på misstänkta och icke-misstänkta subjekt. Med andra ord krävs informationsinsamling också från oskyldiga subjekt, för att systemet ska kunna urskilja det som ska tolkas som skyldigt (Andrejevic & Gates, 2014 ss. 190-191).

Som Lyon (2014) belyser är datainsamling inte heller bara intressant ur kommersiella eller ekonomiska perspektiv, utan även ur ett säkerhets- och övervakningsperspektiv. Det innebär att exempelvis underrättelsetjänster kan använda materialet till önskade ändamål (Lyon 2014, ss. 5-6). Således fångar forskningen att de totaliserande dragen i datainsamling genom internets öppna källor utgår från ett självreglerande förhållningssätt till integritet, där människor hela tiden samtycker till integritetspolicys om utlämnande av personlig information för att få ta del av onlinevärlden. Vilket således, enligt Andrejevic och Gates (2014, ss. 191-192), skapar ett behov av tydligare juridiska ramverk för att definiera övervakning. Detta stämmer också väl överens med Romele, Emmenegger, Gallino och Gorgones (2017 s. 215, 218) resonemang om att deltagande i sociala medier innebär ett paradoxalt frivilligt tjänande till förmån för övervakning. De menar att användaren blir ett subjekt som underkastar sig en översyn, och att om övervakning är ett sätt att utöva kontroll är integritet således förmågan att skydda sin privata information från detsamma (ibid).

Sheptycki (2009) beskriver en mindre invasiv form av övervakning till skillnad från ovan nämnda studier, nämligen "human security", mänsklig säkerhetsdoktrin. Mänsklig säkerhetsdoktrin innebär att man bör bedöma framgången med polisunderrättelser utifrån hur det påverkar allmänhetens hälsa, till skillnad från statistik som beskriver brottsbekämpningsresultat. Legitimiteten i mänsklig säkerhetsdoktrin kan däremot bara

säkerställas genom öppenhet och engagemang från offentligheten i de politiska processerna inom det civila samhället (Sheptycki, 2009 ss. 171-172).

Sammantaget visar ovan presenterade studier på en övergripande samsyn, gällande hur övervakning inom dagens informationssamhälle kan relateras till sociala medier och integritet. Användning av sociala medier kan ofta innebära ett indirekt samtycke som i sin tur kan leda till en normaliserad och neutraliserad bild av övervakning. Utökade former av övervakning till förmån för brottsbekämpning kan däremot leda till negativ övervakning, en upplevelse som många enligt studierna beskrev som skadlig för den personliga integriteten.

3 Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt presenteras det teoretiska ramverket. Teorierna Logic of appropriateness, Lawful illegality och en teoretisering av begreppet offer kommer att inkluderas. Hur vi operationaliserar teorierna och begreppet i vår analys förklaras vidare i avsnitt fem.

3.1 Logic of appropriateness

Ramverket som March och Olsen framför avser förklara individers handlingar inom demokratiska organisationer och samhällsstrukturer. Enligt teorins premisser agerar människor inom ett demokratiskt samhälle baserat på lämpligheten av aktionen i fråga. I och med att lagar, regler och förväntningar finns på exempelvis domare, politiker och medborgare baseras deras aktioner på vad som är lämpligt utifrån dessa regler och förväntningar. En aktions lämplighet är beroende av aktörens olika identiteter på individnivå såväl som gruppnivå (March & Olsen, 2011 ss. 479-481).

March och Olsen (2011 s. 480-481) vidareutvecklar relevansen mellan "logic of appropriateness", demokratiska institutioner och samhällen med hjälp av rollbeskrivningar. I ett demokratiskt samhälle finns en förväntan över hur beslut fattas och hur institutioner arbetar. Alla organisationer, institutioner och medlemmar agerar utifrån de regler som har satts upp för att strukturera arbetet. Det går att se det som att institutioner skapar strukturen för existensen av olika roller, genom vilka verklighetsuppfattningar förankras i och som sedan utmynnar i beslut. I en demokrati kan en roll således vara att skydda invånare från hot, såsom brott, samtidigt som det finns skyldigheter att skydda rättigheter om integritet och privatliv. En individ inom en institution kan samtidigt inneha olika roller som påverkar beslutsfattande. Så länge rollen har en relevans för den specifika aktionen som individen ska ta inom institutionen tas rollen i beaktande. För att bedöma en aktion utifrån lämplighetslogik behöver orsaken därför ses utifrån vilken roll som kan ha haft störst påverkan i processen för beslutsfattande (March & Olsen, 2011 s. 483). Olika roller innebär att individen tar hänsyn till olika aspekter när det kommer till beslutsfattande. För att analysera varför ett beslut tas behöver de specifika rollerna som har påverkat beslutet vara synliga, en analys behöver inkludera vilka roller som kan tänkas existera. Den kognitiva processen för vilken roll som påverkar beslutsfattandet i störst utsträckning är dock svår att urskilja. Rollen som har påverkat beslutsfattandet innebär dock inte att konsekvenser tas i beaktning, beslutet baseras på vad som är mest lämpligt i stunden (ibid, s. 479).

3.2 Lawful illegality

Lisa M. Austin (2015, s. 103) framställde det teoretiska ramverket hon kallar för “lawful illegality” som svar på de avslöjanden som Edward Snowden gjorde om massövervakning i USA, där hon menar på att även om den tekniska infrastrukturen gällande övervakning visade sig vara imponerande så är det än mer imponerande hur det kombinerades med den rättsliga infrastrukturen. Det är just denna kombination som utgör lawful illegality. Ramverket fångar också konflikten mellan reaktionerna som ett avslöjande om övervakning får från allmänheten respektive myndigheterna. Austin (2015, ss. 103-104) förklarar det som att medborgare som får kännedom om massövervakning reagerar med att uppleva det som olagligt med hänvisning till integritet, där den övervakande sektorn istället presenterar det som att förfarandet i fråga visst är lagligt. Det finns på så sätt en social diskrepans i hur perspektivet på övervakningen ser ut. Det teoretiska ramverket som Austin beskriver baseras på tre systematiska drag eller problem inom övervakning och därmed lawful illegality, som hon menar är påfrestande för vår traditionella förståelse av rättsprinciperna (ibid, s. 106).

Det första problemet handlar om sekretess i dagens nationella säkerhetskontext, där det går att se det som att sekretessen i sig bidrar till ensidiga tolkningar av lagen istället för att inkludera objektiva och offentliga sådana. Signalspaningen kan då motiveras och fortskrida tack vare myndigheternas påståenden om laglighet, vilket resulterar i en övervakning som inte inkluderar allmänhetens synvinkel (Austin, 2015 ss. 109-110).

Det andra problemet fångar istället den rättsliga komplexiteten med lagändringar och vilka konsekvenser de kan få, genom juridiska sårbarheter som kan utnyttjas motiverat av sekretess. Austins poäng är att när gränserna suddas ut mellan exempelvis vardaglig brottsbekämpning och terrorismutredningar, i kombination med att kommunikation mellan stater och kommunikationsföretag är komplex, blir det svårt att få en tydlig förståelse för vilken inverkan en lagförändring kan få (Austin, 2015 ss. 106, 110-111). Se även avsnitt 2.2.1, där ett exempel från Austin tydliggör detta.

Det tredje och sista problemet beskriver dagens gränsöverskridande kommunikation. Enligt lawful illegality-ramverket innebär den globala kommunikationsinfrastrukturen att SIGINT-operationer online sker även utanför nationella gränser. Austin påpekar här att det uppstår en grundläggande spänning. Global kommunikation gör att gränser suddas ut samtidigt som övervakningsmetoderna inom detta teknologiska samhälle också baseras på

just det. Detta följt av att det uppstår försök att rättfärdiga befogenheter gällande övervakning, såväl som försök att hålla de som utövar metoderna till svars genom att gå tillbaka och påpeka att gränser visst har en betydelse. Det uppstår helt enkelt en slags paradox, där det blir viktigt att inkludera någon form av internationellt tillsynsorgan för att undvika spänningen mellan jurisdiktionerna så gott det går (Austin, 2015 ss. 114-120).

Sammantaget fångar dessa tre systematiska drag det som utgör lawful illegality, det sammanhang där rättsstatens system är föremål för påfrestningar. Austin avslutar med att lyfta fram att ovanstående inte innebär att en ska se det som att de nationella säkerhetsapparaterna agerar på ett olagligt sätt, som därmed behöver tillsyn och korrektion. Det är snarare så att de agerar i god tro om att det de gör faller inom de juridiska ramarna. Med en förståelse inför det menar Austin att relationen mellan övervakningsstaten och rättsstaten är komplex och att övervakningen trots allt fungerar enligt laglig infrastruktur. Men det är en infrastruktur av laglig olaglighet (Austin, 2015 s. 120).

3.3 Barnet som idealt offer

Teorin om det ideala offret, framställt av Nils Christie, betonar att vissa offer får mer sympati från allmänheten än andra utifrån sex karaktärsdrag. Två drag utgörs exempelvis av att offret ses som oförmöget att stå upp mot gärningspersonen och att hen inte kan klandras för att ha befunnit sig på den plats där brottet ägde rum (Christie, 1986 ss. 18-25). Barn ses utgöra en grupp som kan likställas med att vara perfekta eller ideala offer, också här utifrån premissen att offret är oskyldigt och därav förtjänar rättvisa i störst utsträckning (Bouris, 2007 ss. 4, 20, 32-47). När barnpornografi får spridning på internet innebär det således ytterligare påfrestningar på ett redan mycket utsatt offer (Martin & Allagia, 2013 ss. 408-410; Walsh, Wolak, Lounsbury, Howley, Lippert & Thompson, 2018 ss. 3834-3837).

Den som ses som ett offer är oftast den som upplevs vara icke-hotande och som är lätt att sympatisera med. Men utöver att ett offer legitimeras av att ha rätt egenskaper så sker även legitimeringen utifrån observatörens underförstådda motiv eller behov (Bosma, Mulder & Pemberton, 2018 ss. 29-33). De offer som får störst erkännande är också de som får störst mängd hjälp från samhället (Gracia, 2018 ss. 301-302). Hjälpen från samhällsinstitutioner, som på något sätt ska hantera offer, behöver inkludera instrument för att hantera en allmänt försvagad medkänsla från allmänheten (ibid, s. 307). Människor som utsatts för sexuella övergrepp som barn kan ses ha utstått den värsta typen av maktmissbruk, samtidigt bör

offerskapet inte ställas mot en etablerad social ordning om det ska kunna vinna legitimitet (Ring, 2018 ss. 143-146). Den internationella brottsdomstolen i Haag har dock varit delaktiga i att skifta ett större fokus till brottsoffret och idag är offerskap någonting som präglar den internationella kriminalpolitiken i allt större utsträckning (Schwöbel-Patel, 2018, s. 708). Detta kan samtidigt utvecklas till vad Erica Bouris (2007, ss. 8-9) lyfter fram som det komplexa politiska offret. Det finns offer som kanske inte ses som ideala, utan istället mer motsägelsefulla där offerskapet i sig sätts i relation till politiska diskurser. Offerskapet kan vara indirekt och uppstå genom sociala komplexa processer. Men frågan som Bouris (2007, s. 88) ställer sig är i slutändan, vad händer när vi inte längre kan leta efter endast “kvinnor och barn” eller “oskuld” i allmänhet för att känna igen ett komplext politiskt offer?

Jämförelser mellan offer leder sammanfattningsvis till att vissa legitimeras och andra ifrågasätts eller ses inte som lika värdiga. Barnet kommer alltid vara ett legitimt offer för sexualbrott, då barn ses inkapabla att skydda sig själva. Den generella bilden av barn är att de är vår framtid, de är oskyldiga och oförmögna att visa samtycke på ett sätt där de förstår sina handlingar (Ricciardelli, Spencer & Dodge, 2021 s. 222).

4 Metod

4.1 Tillvägagångssätt

Vi utgick från en förklarande idéanalytisk metod där vi genom att undersöka Europeiska kommissionens lagförslag önskade nå en djupare förståelse för Chat Control 2.0 som en idé med motiveringen att skydda barn mot sexualbrott på internet. För att undersöka hur förslaget om Chat Control 2.0 kunde förstås med hjälp av det teoretiska ramverket baserat på lämplighetslogik, lawful illegality och begreppet offer antog vi genom denna studie ett deduktivt förhållningssätt. Hur teorier och centrala begrepp operationaliserades vid analys framgår av avsnitt fem.

4.2 Material

Insamlingen av material utgick från en officiell webbplats skapad av EU där unionens lagar finns att tillgå, EUR-LEX. Med hjälp av tjänsten fick vi tillgång till "*Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn*" som innefattar de premisser som beskrivs med Chat Control 2.0. Utöver lagförslaget utgjordes studiens material av vetenskaplig litteratur såväl som nyhetsartiklar för att ge en vetenskaplig såväl som en händelsehistorisk bakgrund till ämnet. Lagförslaget utgjordes av en förstahandskälla som därmed gav oss en fullständig inblick i både motiv och mål för implementering.

4.3 Idéanalys

Bergström och Svärd (2018 ss. 133-135) beskriver idéer som tankekonstruktioner, som fångar hur människors föreställningar om verkligheten ser ut enligt *verklighetsomdömen*, hur människors moraliska eller politiska föreställningar om hur saker borde vara enligt *värdeomdömen* och hur praktiska rekommendationer, regler, normer eller skript föreskriver vad som är passande att göra i olika situationer utifrån *handlingsföreskrifter*. Idéanalys utgörs således av en metod där analytikern med hjälp av textmaterial redogör för hur den idévärld som utgör målet för analysen tar sig i uttryck. Mer specifikt går det att se som en prövande rörelse där trovärdiga hypoteser byggs upp under processen om hur idéerna formar det

mönster som kan urskiljas i materialet, som inkluderar analytikernas egna föreställningar (ibid, ss. 139-142).

En förklarande idéanalys baseras på att studera vilka orsaker och konsekvenser en idé har i ett större sammanhang. Bergström och Svärd (2018, s. 142) menar att det inom förklarande idéstudier är viktigt att fånga idén med precision, genom att komplettera materialet med teoretiska ramverk som underbygger redogörelsen för idéns uppkomst och konsekvenser. Användningsområdet innefattar undersökningar av hur människans föreställningar används för att rättfärdiga och motivera handlingar och ställningstaganden inom samhällets struktur (Bergström och Svärd, 2018 s. 138).

5 Operationalisering

I denna studie tar vi fasta på tre former av tankekonstruktioner inom förklarande idéanalys, vilka är *handlingsföreskrifter*, *verklighetsomdömen* och *värdeomdömen*. Dessa tankekonstruktioner förklarar hur människans föreställningar formas och utgör ett vägledande ramverk genom vilket vi analyserar kommissionens förslag. Detta genom att relatera dem till lämplighetslogik och därmed de inneboende centrala begreppen förväntningar, roller och beslutsfattande. Genom denna operationalisering menar vi att orsakerna bakom förslaget kan förklaras med hjälp av logic of appropriateness, lämplighetslogiken, där EC som institution skulle kunna se det som lämpligt att föreslå och införa övervakande åtgärder för att bekämpa barnpornografi- och sexualbrott inom EU.

De tre dragen som utgör studiens andra teori, lawful illegality, är här relevanta att inkludera för att belysa vilka konsekvenser ovan nämnda förväntningar och roller kan leda till. På så sätt blir nästa del av idéanalysen framträdande, där fokus skiftas till hur konsekvenser kan yttra sig genom rättfärdiganden av handlingar och ställningstaganden. Av denna anledning lyfter vi fram ett teoretiskt begrepp, nämligen barnet som det ideala offret. Begreppet offerskap används i samband med brott mot barn som Chat Control 2.0 uttryckligen ämnar att bekämpa. Med grund i lagförslaget har vi valt att förhålla oss till barn som offer på ett sätt där vi kontinuerligt relaterar det till våra två teorier. Teorierna belyser orsaker såväl som konsekvenser, där barnet som idealt offer är ett genomgående tema som vi förhåller oss till med hjälp av det teoretiska ramverket.

Idéanalysen som metod innebär att tolkningen av materialet utgår från oss författare, där vi redogör för hur en potentiell idévärld hos EC är konstruerad. Likväl är avsikten att redogöra för denna idévärld genom att relatera teorierna till de mönster som växer fram, där kommissionen motiverar sina handlingar. Det tillhör inte syftet att redogöra för en skildring av hur verkligheten ser ut, vi avser göra en tolkning av en potentiell inställning hos EC.

6 Analys

I detta avsnitt presenteras vår analys av innehållet i Europeiska kommissionens förslag, som Chat Control 2.0 utgör en del av. Strukturen baseras på idéanalysens tre sätt att beskriva tankekonstruktioner, där vi först redogör för och analyserar handlingsföreskrifterna. Därefter går vi igenom vad vi tolkar vara kommissionens verklighetsomdömen och till sist värdeomdömen. Genomgående relaterar vi innehållet till teorierna lämplighetslogik och lawful illegality, samt barn som offer.

6.1 Handlingsföreskrifter

EC beskriver sin skyldighet att skydda barn, med bakgrund av att barnkonventionen utgör en grundlag inom unionen. År 2021 tydliggjorde Förenta nationerna, FN, att barnkonventionen gäller även i digitala miljöer och därför har EU ett intresse att skydda barn på nätet lika mycket som utanför nätet. Utifrån March och Olsens (2011, ss. 480-483) lämplighetslogik kan barnkonventionen som handlingsföreskrift motivera ett antagande av en roll där barnen som offer ska skyddas. EC diskuterar även en tidigare lag, Chat Control 1.0, som innefattar flera olika initiativ som används idag för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Detta genom att täppa igen luckor i EU:s lagstiftning, förstärka utredningsarbetet och det förebyggande arbetet (EC, 2022 ss. 1-2).

Precis som Schwöbel-Patel (2018, s. 708) förklarar finns det idag ett större fokus på brottsoffret som präglar den internationella kriminalpolitiken. Här tänker vi oss att idén med att lagstifta skyldigheter om spårning och rapportering är ett uttryck för ett beskydd för barnen som brottsoffer, som förankras i handlingsföreskrifter. Handlingsföreskrifterna består av regelverk, tidigare lagstiftning, normer och annat guidande material som implementeras i EC:s uppfattning om hur de utifrån lämplighet bör gå vidare i frågan. Detta kan vi också likna vid Gracias (2018, s. 307) resonemang om att samhällsinstitutioner behöver inkludera instrument, såsom lagstiftning, för att förstärka brottsoffers position. March och Olsens (2011, ss. 480-481) lämplighetslogik ger också uttryck för hur demokratiska institutioner såsom EU och EC fattar beslut, som i sig påverkas av förväntningar på hur institutionen i sig arbetar. Att EC nu utvecklar konceptet Chat Control 1.0 vidare till att innefatta större skyldigheter gällande spårning från leverantörerna kan dock liknas vid en utökad övervakning av allmänheten.

Vi tänker oss att Fuchs (2011, s. 136-137) resonemang om att skadlig övervakning kan utgöras av skanning av internetdata skulle kunna relateras till kommissionens förslag. Tidigare exempel på sådan insamling har nämligen visat att internetanvändare reagerar negativt till integritetsintrång gällande den egna uppladdade datan (Fernback, 2013 ss. 12-15). Relaterat till detta såg vi också att det finns en bild som förmedlas inom forskningen att insamling och systematiska bedömningar av data med kriminalunderrättelseanalytisk grund utgör just en ohälsosam form av övervakning (Wippl, 2012 ss. 10-11; Sloan, 2001 ss. 1467-1472). Den stora mängd data som förutspås hanteras i händelse av att Chat Control 2.0 implementeras är som Lyon (2014, ss. 5-6) förklarar intressant för fler parter i termer av övervakningsmöjligheter. Det skulle i praktiken kunna innebära en problematik, sett till svårigheten att garantera att enbart de avsedda aktörerna får tillgång till materialet i fråga.

Austins (2015) ramverk om lawful illegality kan här också vara behjälpligt i att analysera en del av kommissionens lagförslag. Det tredje av de drag, eller problem, som Austin (2015, s. 114) tar upp innefattar den gränsöverskridande kommunikationen i dagens samhälle. Utifrån kommissionens och i en förlängning även EU:s önskan om att beskydda barn som offer är det möjligt att se en spänning mellan denna önskan och metoderna som krävs för att genomföra det. Austin menar att försöken att rättfärdiga befogenheter för övervakning idag kan spåras tillbaka till globala kommunikationstekniker som gör att gränser suddas ut (ibid, s. 118). Det som är tänkt att rättfärdiga den form av övervakning som Chat Control 2.0 innebär i och med spårningen är helt enkelt målet att rädda fler barn från att utsättas för sexuella övergrepp, samt ett mål om att förhindra att materialet sprids på ett integritetskränkande sätt på medieplattformar inom EU.

Europaparlamentet och EU:s råd antog kommissionens förordning, där de specificerade flera skäl till varför förslaget borde godkännas. För att undvika vad som enligt punkt 39 beskrivs som oproportionerliga intrång i användarnas rätt till privatliv, familjeliv och skydd till personuppgifter menar parlamentet och rådet att leverantörerna inte bör spara uppgifter som rör fall av potentiella sexuella övergrepp mot barn, såvida det inte är nödvändigt av andra ändamål som antingen specificeras av förordningen alternativt annan unionsrätt eller nationell rätt (EC, 2022 s. 32). Det material som framkommer ska i första hand hanteras enligt anonyma grunder. Det är genomgående i förordningen att Europaparlamentet och EU:s råd vill balansera förslaget med att implementera skyddande spärrar mot risken för missbruk. Komplexiteten mellan vad som ska vara lagligt och vilka spärrar som sätts upp för att legitimera förordningen menar vi liknar Austins (2015) teori om lawful illegality. Austin

(2015, ss. 106, 110-111) beskriver nämligen komplexiteten med lagändringar och de oförutsedda konsekvenserna som kan uppstå. Ett sådant lagförslag som presenteras nu kan liknas vid ett tidigare lagförslag i Kanada, Bill C-30 (Austin, 2015 ss. 110-111). Liket det kanadensiska förslaget behöver förordningen tillgång till data som leverantörerna samlar in genom en spårningsorder (EC, 2022 s. 37). Här ser vi i sådana fall att leverantören blir en oundviklig del i övervakningsapparater då tjänsten är subjektet för förordningen. EU är kravsättarna men i många av fallen ligger det på leverantören att spåra och avlägsna materialet som finns på deras tjänster.

Punkt 28 poängterar att leverantörerna bör säkerställa mänsklig tillsyn av materialet som fångas upp av spårningstekniken och sådan mänsklig kontroll genomförs av leverantörerna själva (EC, 2022 s. 30). Mänsklig tillsyn skulle främst innebära en kontroll av spårningstekniken efter falska resultat, genom att analysera anonymiserade representativa dataprov. Resonemanget fortsätter såhär:

“I synnerhet när det gäller spårning av kontaktsökning med barn i allmänt tillgänglig interpersonell kommunikation bör tjänsteleverantörer säkerställa regelbunden, specifik och ingående mänsklig tillsyn och mänsklig kontroll av konversationer som tekniken varnar för kan innebära potentiell kontaktsökning med barn.” (EC, 2022 s. 30)

Enligt punkt 42 vill EC möjliggöra effektiv tillsyn och ett effektivt genomförande av förordningen. Därför tas det inom lagförslaget även hänsyn till leverantörer av informationssamhällestjänster som inte är etablerade i ett tredjeland och erbjuder sin tjänst inom EU. Dessa ska få en representant inom unionen där allmänheten och relevanta myndigheter får information om hur denna representant kan kontaktas (EC, 2022 s. 33). Relevanta myndigheter kan underrätta leverantörer om att material som existerar på deras tjänster kan röra sig om sexuella övergrepp mot barn och leverantörerna kan då frivilligt ta bort materialet alternativt ta bort åtkomsten till tjänsten ifråga. Att myndigheter ger underrättelser om materialet till leverantören är dock inte att förväxla med avlägsnandeordern som förordningen möjliggör, då har leverantören istället en rättslig skyldighet att avlägsna materialet i fokus (EC, 2022 s. 34). Strikta regler om vilka som får åtkomst till databaserna som samlar in materialet samt hur länge datan lagras ska även etableras. Detta för att förhindra potentiellt missbruk eller eventuella fel (ibid, s. 37). Europaparlamentet och EU:s råd resonerar såhär:

“Av skälen ovan bör åtkomst till databasen över indikatorer endast beviljas parterna och för de ändamål som anges i denna förordning, med förbehåll för EU-centrumets kontroller, och begränsas i tid och omfattning till vad som är absolut nödvändigt för dessa ändamål.” (EC, 2022 s. 37).

I lagförslaget föreslås ett nära samarbete mellan Europol och EU-centrumet, detta då Europol har en databas med kriminalunderrättelser som delas mellan flera medlemsstater. Den samordnande myndigheten i medlemsstaten har sedan ansvaret för alla frågor som berör tillämpningen och verkställandet av den förordning som har föreslagits i sin verksamma medlemsstat (EC, 2022 s. 68). Det ansvar som EU-centrumet har berör främst uppgifter som har att göra med underlättande av leverantörernas skyldigheter att spåra och avlägsna sexuella övergrepp mot barn på sina tjänster (ibid, s. 36). Sammanfattningsvis har EC vid flera tillfällen i lagförslaget tagit upp åtgärder och specificeringar av uppgifter för att skydda barnens rättighet som brottsoffer och även individens rättighet till integritet. Alla parter berörda av förordningen diskuteras utifrån det ansvar som den berörda aktören har gentemot sin egen verksamhet såväl som andra verksamheter och myndigheter ur ett demokratiskt perspektiv.

Austins (2015, s. 106, 110-111) argument att det andra problemet med lawful illegality är den komplexa relationen mellan stat och kommunikationsföretag ser vi som en komplexitet som exemplifieras i hur Europaparlamentet och EU försöker skapa ett tydligt samarbete mellan EU-centrumet och leverantören. Leverantören har skyldigheter i att spåra och avlägsna material och EU-centrumet hjälper till med att skapa spårningstekniken och erbjuda sitt samarbete med Europol (EC, 2022 ss. 68, 36). På så sätt skapas det vi anser vara en symbiotisk relation mellan stat och kommunikationsföretag, båda länkade genom skyldigheter föreskrivna av Chat Control-förordningen.

Skillnaden mellan det kanadensiska exemplet med C-30 som Austin (2015, ss. 110-111) tar upp och Chat Control 2.0 är då troligtvis mängden internationell påverkan. Förordningen avser påverka flera länder och flera leverantörer som säljer sin tjänst inom unionen. Leverantörer erbjuds en företrädare inom unionen som ett försök att möjliggöra effektiv tillsyn och tillämpning (EC, 2022 s. 33). Sådan tillsyn menar vi passar in i Bergström och Svärds (2018, ss.133-135) beskrivning av just handlingsföreskrifter, att beroende av situationen kan vissa praktiska rekommendationer såsom regler eller normer föreskriva vad som är passande. Vad som är passande är reglerat enligt EU men samtidigt är det leverantören som behöver tillämpa, inte bara spårningstekniken som kan tillhandahållas av EU, utan även den mänskliga tillsynen som efterfrågas för att analysera felaktiga resultat (EC, 2022 s. 30).

Behovet av en gemensam lagstiftning är en av motiveringarna för Chat Control 2.0, där en gemensam förordning bildas gentemot denna typ av brottslighet (EC, 2022 ss. 10-11, 48). Förutsatt att EU-parlamentets ledamöter röstar igenom förordningen går det att tolka Chat Control 2.0 som ett försök att skapa en överstatlig förordning som ska tillämpas inom demokratiska stater utan direkt påverkan från medborgarna i dessa värdländer. Vi kan utgå ifrån Austins argumentation gällande global kommunikation för att förstå komplexiteten av den internationella scenen. Austin (2015, s. 118) argumenterar för att den globala kommunikationen som existerar inom en SIGINT-operation online orsakar en grundläggande spänning. Med detta i åtanke kan vi likna kommissionens försök att rättfärdiga befogenheter på internationella tjänster som korsar nationella gränser vid det pussel som Austin (2015, s. 120) diskuterar. Utifrån Austins resonemang kan det i sådana fall vara en anledning till att skyddsåtgärderna mot potentiella missbruk föreslås, skyddsåtgärder som exempelvis avgränsningar i spårningsordern eller oberoende insyn i spårningstekniken utifrån demokratiska principer. Skyddsåtgärder kan också vara efterfrågade på grund av rädslan och kritiken för en förordning likt den som föreslås från EC. Tidigare studier har nämligen visat en spänning gällande hur utredare ska förhålla sig till material som inhämtats från sociala medier (Hulsen, 2020 s. 2-3; Trottier, 2015 ss. 531-532). Även om material från leverantörerna är hjälpsamt kan vi också förstå det utifrån en spänning i hur förhållningssättet ska se ut till dessa källor från ett juridiskt perspektiv.

Utifrån temat handlingsföreskrifter förstår vi att Europaparlamentet och EU:s råd vill balansera förordningens effektivitet med att skapa skyddsåtgärder som ger förslaget en legitimitet, som ska skydda mot missbruk av makten. Vi vill här lyfta fram att det pekar på att EC agerar utifrån vad de anser vara rätt, i det här fallet att skydda barn på nätet och skydda barn som offer. Men en spänning skulle kunna uppstå i försöken att göra förordningen tillämpbar, som i sin tur påverkar individens integritet på nätet.

6.2 Verklighetsomdömen

EC påpekar att nuvarande lagstiftning som baseras på frivillighet från leverantörernas sida inte räcker till. *National Centre for Missing and Exploited Children* (NCMEC) rapporterar om en ökning av anmälningar gällande mängden sexuella övergrepp på nätet. En uppdaterad lagstiftning skulle inte enbart bekräfta barnkonventionen och skyldigheterna som tillkommer den utan även Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp samt konventionen om it-brottslighet (EC, 2022 s. 4).

Överväganden gällande vilka alternativ som är mest lämpliga för att bäst förhindra sexuella övergrepp mot barn och således att förstärka den skyddande rollen inkluderas i kommissionens motiveringar. Alternativ A var att inte genomföra någon förändring, att det skulle vara fortsatt frivilligt för leverantörer att spåra och rapportera sexuella övergrepp mot barn på deras tjänster. EU skulle i gengäld ge praktisk hjälp att effektivisera leverantörernas frivilliga hjälp. Alternativ B skulle skapa en rättslig grund för leverantörerna att spåra, rapportera och avlägsna material av sexuella övergrepp mot barn. EU-centrumet skulle få i uppdrag i samband med en sådan lagstiftning att hjälpa till i spårandet och avlägsnandet av materialet (EC 2022, ss. 10-11). Alternativ C skulle kräva spårning från leverantörernas sida av känt material, alternativ D skulle således kräva spårning av okänt material som berör sexuella övergrepp mot barn. Alternativ E var, utöver en inkludering av premisserna enligt förslag B-D, tänkt att expandera skyldigheterna till att även inkludera spårning av grooming vid sidan av känt och okänt material (ibid, s. 11). EC beskriver det på detta sätt i rapporten:

“Alternativ E ansågs därför vara det alternativ som bäst kan uppnå det politiska målet på ett effektivt och proportionerligt sätt samtidigt som proportionalitet säkerställs genom att strikta gränser och skyddsåtgärder införs, särskilt för att säkerställa den balans som erfordras mellan de grundläggande rättigheterna.” (EC, 2022 s. 11)

Vi ser detta som ett exempel på den verklighetsuppfattning som EC ger uttryck för. De alternativ som presenteras innebär på så sätt en redogörelse för hur tankegången kring lagförslaget såg ut. EC betonar att många barn idag far illa, i och med teknikens utveckling där det är lätt att sprida material. De hänvisar till en ökad mängd anmälningar om sexuella övergrepp på nätet, där de menar att frivilligheten som finns idag gällande rapportering inte räcker till för att komma åt problemet. Det är med detta i åtanke tydligt att kommissionen intar ställningen att barnen är offer för ett större samhällsproblem, ideala offer enligt Christie (1986, ss. 18-25), som inte kan påverka sin situation själva. Detta kan också liknas vid forskningen om att offer legitimeras när de upplevs vara icke-hotande och besitter karaktärsdrag som gör dem förtjänta av rättvisa (Bouris, 2007 ss. 4; Bosma et al., 2018 s. 29).

Innan presentation av förslaget genomfördes utredningar, där bland annat ett offentligt samråd hölls år 2021 där avsikten var att samla in synpunkter från vad EC beskriver som ett brett spektrum av berörda parter, det vill säga privata medborgare, offentliga myndigheter, branschen och det civila samhället. EC uttrycker dock i rapporten att det inte gick att få en balanserad fördelning av svaren, då de flesta bidragen mottogs från tyska privatpersoner där krypteringsfrågan stod i fokus (EC, 2022 s. 9). Trots detta menar de i den vidare

beskrivningen att samtliga grupper som fick sin röst hörd var av åsikten att det är av stor vikt att snabbt kunna ta ner material rapporterat som sexuella övergrepp. Motiveringen till att det trots allt är viktigt att införa spårningen är att det material som kommissionen önskar ta bort är material som annars skadar barnen och i en förlängning även samhället i stort.

Vi ser här att det var viktigt för EC att parterna bekräftade deras verklighetsomdömen om vikten av att snabbt ta bort flaggat material. En enad front med berörda parter vore fördelaktigt för lagförslagets legitimitet. Men som framgår ovan inkluderades inte en balanserad fördelning av åsikter under det offentliga samrådet. Om vi gör ett försök att relatera detta till demokratiska principer och därmed mänsklig säkerhetsdoktrin blir en spänning framträdande, då doktrinen lyfter fram vikten av öppenhet och engagemang från offentligheten i politiska processer (Sheptycki, 2009 ss. 171-172). EC (2022, s. 13) nämner kritik från så kallade integritetsivrare, om hur grundläggande rättigheter påverkas av förslaget. EC menar att tekniska lösningar ska motverka inskränkningar i exempelvis privatlivet i så stor utsträckning som möjligt. Förklaringen till hur detta ska gå till grundas i skyddsåtgärder såsom att leverantörerna, alltså mediebolagen och onlinetjänsterna, utför nödvändiga granskningar på anonym grund och att åtgärder endast genomförs i syfte att identifiera användaren om potentiella sexuella övergrepp mot barn uppdagas i spårningen (EC, 2022 ss. 14-15).

Det som är relevant att diskutera är således de möjliga efterföljande konsekvenserna av lagen, att användarna kan ses bli utsatta för integritetsintrång. Åtminstone under förutsättningen att utökad inhämtning av material från öppna källor innebär vidgade möjligheter till illegitim övervakning, som poliser och integritetsförespråkare oroade sig för i Trotters (2015, ss. 542-544) studie. Som forskningen har illustrerat normaliseras övervakning också som en följd av användning av sociala medier (Gangneux, 2021 ss. 994-995, 1006). Austins teoretisering om lawful illegality speglar en mycket relevant aspekt i detta avseende, nämligen hur medborgare som får kännedom om övervakning reagerar med kritik och hur den reaktionen ställs mot aktörer som utför övervakningen, som i kontrast menar att det sker inom juridikens ramar (Austin, 2015 ss. 103-104). Vi menar att lagförslaget kan upplevas som en sådan typ av inskränkande övervakning, enligt de som benämns vara integritetsivrare. Samtidigt ser vi också att det finns en öppenhet i hur EC (2022, s. 13) förhåller sig till det de själva benämner som en inverkan på integriteten. De beskriver att de rättigheter som omfattas är de grundläggande rättigheterna till respekten till privatlivet, skyddet av personuppgifter samt yttrande- och informationsfriheten. Men här menar kommissionen att:

“Även om dessa rättigheter är mycket viktiga är det ingen av dem som måste skyddas till varje pris, utan de måste beaktas i förhållande till deras funktion i samhället.” (EC, 2022 s. 13)

Uttrycket att de grundläggande rättigheterna till respekt för privatliv, skydd av personuppgifter och yttrande- och informationsfrihet inte måste skyddas till varje pris är särskilt anmärkningsvärt i sammanhanget. Å ena sidan stämmer detta väl överens med det som Austin (2015, ss. 109-110) förklarar som det första draget av lawful illegality, där hon menar att dagens nationella säkerhetskontext kan leda till en ensidighet i tolkningar av lagen. EC:s förslag kan relateras till detta utifrån premissen att signalspaning kan motiveras tack vare legitima påståenden, trots att det riktas kritik mot integritetsintrången som Chat Control 2.0 förväntas föra med sig. Å andra sidan fortsätter Austins resonemang med att ett sådant tillstånd oftast inte inkluderar allmänhetens synvinkel, vilket ändå med största sannolikhet inkluderas i kommissionens lag sett till de resonemang om tillsyn som finns att tillgå. Men som Warren och medförfattare (2020, ss. 357-359) poängterar blir risken för lawful illegality högre i takt med framväxande signalspaning. Det som är särskilt aktuellt med deras studie relaterat till just detta är att de efter undersökningar av fall av barnsexbrott från amerikansk domstol resonerade om att invasiva övervakningstekniker tycks bli normaliserade till förmån för just polismyndigheter och underrättelsetjänster (ibid, ss. 365-367).

Frågan är om de som av EC (2022, s. 13) benämns integritetsivrare kan ses som offer för Chat Control 2.0, trots kommissionens återkommande motiveringar för motsatsen. Rings (2018, ss. 143-146) påstående om att offerskap inte får stå i kontrast med en etablerad social ordning om det ska legitimeras innebär å ena sidan att integriteten hos tjänsteleverantörens användare är sekundär och står som motpol till behovet att skydda barnen. Som Gracia (2018, ss. 301-302) belyser får offer också som störst hjälp från samhället när de legitimeras som ideala, vilket kan förklara kommissionens bild av barnens integritet som primär. Potentiellt ser vi här verklighetsomdömen från EC som förankras i att barn som offer ska värderas högst med bakgrund av barnkonventionens implementering. Kanske fungerar Bouris (2007, ss. 8-9, 88) komplexa politiska offer å andra sidan som en mer lämplig jämförelse för den typ av offer som sociala medie-användare utgör. Integritetsintrången i de grundläggande rättigheterna kan i sådana fall ses som ett indirekt offerskap, skapat från sociala komplexa processer och som aktualiseras genom politiska diskurser. Detta stämmer samtidigt överens med en form av lawful illegality. Austin (2015, s. 114-120) fångar upp just denna diskrepans som ett resultat av övervakning, som i sin tur är påfrestande för förståelsen av rättsprinciperna. Austins tredje drag visar på en form av spänning, som uppstår genom försök

att rättfärdiga befogenheter för övervakning, på en spelplan där olika jurisdiktioner och verklighetsuppfattningar ingår.

Med det i åtanke står de så kallade integritetsivrarna mot den sociala ordning där barnets bästa prioriteras högst. Samtidigt innebär det motsatta synsättet att barnen som offer står i konflikt med den sociala ordning där grundläggande rättigheter om integritet ska gälla. Här tydliggörs spänningen, där vi ställer oss frågan om vilken form av offerskap som står i minst konflikt med en rådande social ordning.

6.3 Värdeomdömen

EC vill med lagförslaget upprätta harmoni med de lagar som berör sexuella övergrepp mot barn i värdländerna, ett brott som beskrivs som ett särskilt allvarligt sådant. Chat Control 2.0 syftar också till att skydda barnens grundläggande rättigheter till mänsklig värdighet och till personlig integritet, samt förbudet mot omänsklig eller förnedrande behandling. Kommissionen argumenterar här för att barnets bästa ska prioriteras högst i alla fall där barn är berörda och det är vad lagförslaget är avsett att uppnå. Brotten kan utgöras av utbyten av fotografier såväl som videoklipp och en konsekvens av dessa brott kan exempelvis vara en negativ påverkan på barnets rätt till respekt för privatlivet, familjelivet och till skyddet av personuppgifter (EC, 2022 s. 13). Vid implementering skulle lagen generera positiva effekter för bekämpningen av sexuella övergrepp mot barn. Åtgärderna skulle avsevärt minska kränkningarna som barn får utstå tack vare att bilder och videoklipp som visar deras övergrepp spåras och avlägsnas från interpersonella kommunikationstjänster (EC, 2022 s. 14). Nya brottsoffer skulle också kunna identifieras så att även dessa barn får den hjälp som de har rätt till. Brottsförebyggande åtgärder skulle även minska antalet videoklipp och bilder som är i omlopp på nätet över tid (EC, 2022 s. 14). Det värdebaserade resonemanget anser vi är väl förankrat med forskningen som menar att barn redan utgör en mycket utsatt grupp offer, där spridning av bilder ökar kränkningarna och påfrestningarna (Martin & Allagia, 2013 ss. 408-410; Walsh et al., 2018 ss. 3834-3837).

Det som är framträdande i EC:s beskrivningar av motiven bakom lagförslaget är givetvis reflektionerna kring hur EU som institution bäst tar sitt ansvar att skydda barnen med värdeomdömen som en tydlig grundpelare. Det läggs stor vikt vid att aktörer som levererar internettjänster inom unionen ska vidta åtgärder för att implementera barnkonventionen, där diskussionen om alternativen för att bäst komma åt problematiken främjar en hårdare linje

jämfört med de åtgärder som tidigare införts. EC (2022, s. 2) menar att det finns ett värde i att hålla leverantörer av värdtjänster eller interpersonella kommunikationstjänster skyldiga. De resonerar på följande vis i lagförslaget:

"Det är mycket viktigt att leverantörerna agerar ansvarsfullt och aktsamt för att kunna säkerställa en säker, förutsägbar och betrodd onlinemiljö, och för att de grundläggande rättigheter som garanteras i stadgan ska kunna utövas." (Europeiska kommissionen, 2022 s. 2)

Som Bosma och hennes medförfattare (2018, ss. 32-33) förklarar så är en viktig del av processen att legitimera ett offer också de bakomliggande motiven hos observatören, vilket i detta fall är kommissionen. Här är värdeomdömen från kommissionens sida centralt, det finns moraliska och politiska föreställningar om hur samhället bör hantera sexualbrott mot barn. Utifrån lämplighetslogik går det att tolka detta som att EC antar en roll att skydda barnen, som de baserar på statistik om anmälda brott såväl som implementeringen av barnkonventionen och på så sätt vilka åtgärder som är lämpliga att införa här och nu.

Som tidigare nämnt innehåller lagförslaget en genomgång av vilka grundläggande rättigheter som påverkas. Här menar EC (2022, s. 13) att även om förslaget kan ses ha en inverkan på integriteten hos privatpersoner så går det fortfarande ut på att skydda rättigheter, nämligen barnens. Barnens rätt till integritet ställs i relation till myndiga privatpersoners integritet, där målet att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn är av allmänt samhällsintresse. Samtidigt uttrycker kommissionen att spårningen visserligen innebär olika nivåer av intrång i användarnas grundläggande rättigheter, men:

"När det gäller material som är tillgängligt för allmänheten, även om intrång görs, är inverkan, särskilt på rätten till privatliv, i allmänhet mindre med tanke på dessa tjänsters roll som "virtuella offentliga utrymmen" för uttryck och ekonomiska transaktioner. Rätten till privatliv i samband med privat kommunikation påverkas däremot i större utsträckning." (EC, 2022 s. 14)

Här får vi som läsare lov att tolka det som att det finns en underliggande inställning inom kommissionen, kanske baserad på de roller som lämplighetslogiken framhäver, där tjänsteleverantörernas plattformar inte värderas lika högt som social verklighet. Men forskningen tycks peka åt en annan riktning, nämligen åt att internet är en plats för självuttryck som inkluderar sociala relationer såväl som maktdynamik (Farinosi, 2011 s. 73). Virtuella utrymmen är således sociala utrymmen, plattformarna som kommissionen föreslår ska användas för spårning av sexualbrott borde därför förstås utifrån användarnas grundläggande rättigheter i samma utsträckning. I en förlängning skulle det annars vara

möjligt att tolka kommissionen som att integritetskränkande aspekter inte värderas som lika allvarliga när de förekommer genom sociala plattformar, vilket i sådana fall belyser en viss motsägelsefullhet sett till argumenten om att skydda vissa. Detta är också förenligt med den oro som tidigare har uttryckts från internetanvändare, om hur insamlat material från sociala medier behandlas och hur en successiv kriminalisering av sociala utrymmen påbörjas (Hulsen 2020, ss. 2-3; Trottier, 2015 ss. 531-532).

Vidare handlar avsnittet också om att eventuella eller faktiska avlägsnanden av användares material, där felaktiga avlägsnanden blir särskilt relevant att diskutera, påverkar användarnas yttrande- och informationsfrihet i stor grad. Integritetsfrågan är den som har väckt mest uppmärksamhet i samband med att EC presenterade sitt lagförslag. Det framkommer tidigt i rapporten att de själva är medvetna om problematiken, men att logiken var en prioritering av vilka rättigheter som väger tyngst, i detta fall barnens (EC, 2022 s. 13).

Återigen utifrån lämplighetslogik kan vi förstå denna spänning som ett resultat av roller som står i konflikt med varandra, som March och Olsen (2011, s. 483) förklarar påverkar rollerna en beslutsprocess i olika utsträckning. I EC:s fall finner vi dels rollen att agera beskyddande för de som är oförmögna att ta hand om sig själva, dels rollen att agera beskyddande för allmänheten i stort och slutligen rollen att stifta lagar som bekämpar kriminalitet och stärker rättsstaten. Utifrån det faktum att barnkonventionen och således barnets bästa ska prioriteras över allt annat faller det sig, utifrån den premissen, rimligt att rollen som barnens beskyddare fick vara vägledande i beslutet om Chat Control 2.0. Det är samtidigt intressant att lämplighetslogik framhåller att rollen inte innebär att ta konsekvenser i beaktande, beslutet fattas med grund i vad som är mest lämpligt i stunden (March & Olsen, 2011 s. 479). Med detta i åtanke kan vi å ena sidan förstå det som att kommissionen agerar i god tro om att de gör rätt, utifrån Austins (2015, s. 120) beskrivning av spänningarna inom den juridiska infrastrukturen. Å andra sidan rör sig tankarna också mot frågan om maktförhållanden, som Andrejevic och Gates (2014, ss. 190-191) belyser innebär datainsamling i allmänhet att aktören med tillgång till datan har en makt över subjekten som datan berör. Men frågan är om målen helgar medlen när barnets bästa ska sättas främst utifrån värdeomdömen. Forskning har som vi tidigare nämnt visat att deltagande i sociala medier innebär ett paradoxalt frivilligt tjänande som gynnar statlig övervakning. Övervakningen och översyn är kontroll, där integritet är subjektets sätt att skydda sig mot detsamma (Romele et al., 2017 s. 215, 218).

De studier vi lyfte fram visade också att panopticismen, övervakningsformen som ska fungera avskräckande genom att subjekten upplever det som allseende, kan liknas vid inhämtning av material från sociala medier genom OSINT och SIGINT som bidrar till en motsvarande form av upplevd övervakning - som subjekten måste acceptera (Foucault, 2011 ss. 215-217; Romele et al., 2017 ss. 214-218). Särskilt framträdande är Andrejevic och Gates (2014, ss. 190-192) diskussion om dessa totalitära drag, om att människan som vistas på internet idag hela tiden samtycker till integritetspolicys om utlämnande av personlig information under en så gott som kravliknande form. Utöver denna intressanta aspekt som vi kan förstå kommissionens förslag utifrån, menar de också att övervakningen inte kan vara selektiv (Andrejevic & Gates, 2014 ss. 190-192). Skillnaden mellan misstänkta och icke-misstänka subjekt existerar inte, systemen kräver information även från oskyldiga för att kunna avgöra vad som eftersöks. Här förklarar EC (2022, ss. 9, 14-15) att felaktiga rapporteringar och avlägsnanden av material förekommer, men återigen att det motiveras av barnens bästa. Värdeomdömena tycks vara vägledande i allra största utsträckning för kommissionen.

Det finns således en framträdande önskan hos EC om att förordningen ska kunna motverka sexuella övergrepp mot barn som sker genom interpersonella kommunikationstjänster. Den mänskliga tillsynen efterfrågas som en metod som ska förstärka möjligheterna att testa effektiviteten av spåringsutrustningen, vilket vi å ena sidan ser som en form av förankring i demokratiska principer. Tjänsteleverantörerna tilldelas ansvar från EC (2022, s. 30) att säkerställa mänsklig tillsyn och kontroller av konversationer som kan innebära potentiell kontaktsökning med barn, genom tillgång till datan som samlas in via anonymiserade dataprover. Å andra sidan framkommer det tidigare att det under en insamling av expertis till grund för förslaget, i form av ett frågeformulär till brottsbekämpande myndigheter i EU:s medlemsländer, visade sig att amerikanska leverantörer står för majoriteten av rapporterna om sexuella övergrepp mot barn. Problematiken som medlemsländerna lyfte var dock att relevansen hos rapporterna varierar. Vissa rapporter utgjorde inte sexuella övergrepp mot barn enligt tillämplig nationell lagstiftning, som EC uttryckte det (EC, 2022 s. 9).

Här finns det en inneboende problematik, den att mänsklig tillsyn kan tänkas innebära integritetsintrång på en annan nivå än intrång från endast datasystemets kontroller och analyser. Att ansvaret flyttas till grupper av människor, hos leverantörerna själva enligt kommissionens utsago, anser vi kan problematiseras utifrån det som Austin (2015, ss. 109-110) förklarar om sekretessen i den nationella säkerhetskontexten idag. Om

leverantörerna själva står för tillsyn genom mänsklig analys uppstår alltså frågan om vem som överser overseendet. Även om förhoppningen från kommissionen å ena sidan kan tolkas vara att tillsynen legitimerar förordningen utifrån demokratiska principer om översyn återkommer vi till att det å andra sidan kan krävas en djupare analys än så. Relaterat till detta beskriver Sheptycki (2009, s. 171-172) exempelvis hur mänsklig säkerhetsdoktrin innebär att de bedömningskriterier som polisunderrättelse svarar för bör baseras på befolkningens hälsa och förståelse över vad som är övergripande bäst, inte utifrån brottsbekämpningsresultat. I sådana fall tänker vi oss att det finns utrymme för legitimiteten i Chat Control 2.0 som säkerhetsdoktrin att säkerställa öppenhet och engagemang från offentligheten genom en tydligare förankring till användarnas grundläggande rättigheter. Detta med grund i kommissionens verklighetsomdömen såväl som värdeomdömen, som kan tänkas präglade denna kritiska del av lagförslaget. Men det värdeomdöme som onekligen ligger till grund för Chat Control 2.0 baseras på att legitimera barn som ideala offer, där Ricciardelli och medförfattares (2021, s. 222) beskrivning av att barnen är framtiden kan liknas vid kommissionens förhållningssätt.

7 Diskussion och slutsatser

Chat Control 2.0 är verktyget som Europeiska kommissionen har skapat för att motverka sexuella övergrepp mot barn på internet. Att införa skyldigheter för inblandade aktörer beskrivs genomgående som en lösning där barnet som offer ska få en större upprättelse när barnkonventionen implementeras i denna föreslagna utsträckning. Kommissionen har kontinuerligt uttryckt ett behov och en skyldighet att skydda barnen, en skyldighet där målen tycks helga medlen. Vår första frågeställning behandlade just detta, där vi frågade oss hur kommissionen formulerar behovet av övervakning. Även om övervakningen föreslås som en lämplig aktion, grundad i handlingsföreskrifter såväl som antagna roller att lagstifta och agera beskyddande, innebär kommissionens förhållningssätt att spänningar uppstår.

Vi ser det som att det finns en konflikt eller social diskrepans i huruvida Chat Control 2.0 upplevs som laglig, främst av internetanvändare som kan utsättas för integritetsintrång. Å ena sidan ser vi tydliga försök att balansera förhållningssätten, där privatlivet ska värderas högt. Å andra sidan får det enligt kommissionen inte värderas högre än vad som kan ses vara barnets bästa. Finns det i sådana fall en balansgång? Lämplighetslogiken har under studiens gång visat oss att det är lämpligt att införa Chat Control 2.0 om förslaget kan likställas med att skydda barn. Lawful illegality-ramverket trycker samtidigt på behovet av att lagförslaget inte bara är lagligt ur juridisk synpunkt, utan också uppfattas lagligt av allmänheten. Vi frågade oss hur förhållandet såg ut mellan integriteten hos berörda internetanvändare och Europeiska kommissionens ambition med Chat Control 2.0 i vår andra frågeställning. Sammantaget såg vi här hur motstridiga ambitioner gav grogrund åt en spänning där det ena oundvikligen behöver prioriteras framför det andra. Men frågan är om kommissionens ambitioner räcker till att nå en symbios där det som nu uppfattas olagligt slutligen kan upplevas vara lagligt.

Denna studie har bidragit med att nå en djupare förståelse för hur ambitioner att skydda barn samtidigt kan ge konsekvenser i form av upplevd övervakning och upplevda integritetskränkningar i ett samtida perspektiv. Även om tidigare forskning har pekat på att allmänheten ofta är kritisk till utökade befogenheter gällande övervakning, anser vi att kommande studier gör väl i försök att utröna hur förslag av liknande karaktär som Chat Control 2.0 implementeras i verksamheterna hos berörda aktörer. Europeiska kommissionens förslag om Chat Control 2.0 kan slutligen ses som ett uttryck för en idé om att övervakning rättfärdigas när det motiveras av att skydda framtiden, barnen.

8 Litteraturförteckning

8.1 Böcker

Austin, Lisa M. (2015) "Lawful Illegality: What Snowden Has Taught US about the Legal Infrastructure of the Surveillance State". I Geist, Michael. & Wark, Wesley. (red) "Law, Privacy and Surveillance in Canada in the Post-Snowden Era", ss. 103–125. Ottawa, CA: *University of Ottawa Press*.

Bergström, Göran. & Svärd, Per-Anders. (2018) "Idé- och ideologianalys" i Bergström, Göran. & Boréus, Kristina (red) "Textens mening och makt", *Lund: Studentlitteratur*.

Bosma, Alice., Mulder, Eva. & Pemburton, Antony. (2018) "The ideal victim through other(s)' eyes". I Duggan, Marian. (red) "Revisiting the 'Ideal Victim'", *Bristol: Policy Press*.

Bouris, Erica. (2007) "Complex political victims", *Kumarian Press*.

Christie, Nils. (1986) "The ideal victim". I Fattah, Ezzat A. (red) "From crime policy to victim policy", London: Palgrave Macmillan.

Foucault, Michel. (2011) "Discipline and punish: the birth of the prison", *Vintage Books*.

Gracia, Jorge. (2018) "Towards an inclusive victimology and a new understanding of public compassion to victims: from and beyond Christie's ideal victim". I Duggan, Marian. (red) "Revisiting the 'Ideal Victim'", *Bristol: Policy Press*.

Lamont, Christopher. (2015) "Research Methods in International Relations", *London: Sage*.

March, James G. & Olsen, Johan P. (2011) "The Logic of Appropriateness", *Oxford Handbooks of Political Science, Oxford University Press*.

Ring, Sinéad. (2018) "Our most precious possession of all': the survivor of non-recent childhood sexual abuse as the ideal victim?" I Duggan, Marian. (red) "Revisiting the 'Ideal Victim'", *Bristol: Policy Press*.

Sheptycki, James. (2009) "Policing, intelligence theory and the new human security paradigm", i Gill, Peter., Marrin, Steven. & Pythian, Mark. "Intelligence Theory, Key Questions and Debate", *London: Routledge*.

8.2 Vetenskapliga artiklar

Andrejevic, Mark. & Gates, Kelly. (2014) "Big data surveillance: introduction." *Surveillance & Society*, 12(2), ss. 185–196. doi: [10.24908/ss.v12i2.5242](https://doi.org/10.24908/ss.v12i2.5242).

Farinosi, Manuela. (2011) "Deconstructing Bentham's Panopticon: The New Metaphors of Surveillance in the Web 2.0 Environment", *tripleC: Communication, Capitalism & Critique*, 9(1), ss. 62–76. doi: [10.31269/triplec.v9i1.249](https://doi.org/10.31269/triplec.v9i1.249).

Fernback, Jan. (2013) "Sousveillance: Communities of resistance to the surveillance environment", *Telematics and Informatics*, 30(1), ss. 11–21. doi: [10.1016/j.tele.2012.03.003](https://doi.org/10.1016/j.tele.2012.03.003).

Fuchs, Christian. (2011) "New Media, Web 2.0 and Surveillance", *Sociology compass*, 5(2), ss. 134–147. doi: [10.1111/j.1751-9020.2010.00354.x](https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2010.00354.x)

Gangneux, Justine. (2021) "'It is an attitude': the normalisation of social screening via profile checking on social media", *Information Communication and Society*, 24(7), ss. 994–1008–1008. doi:[10.1080/1369118X.2019.1668460](https://doi.org/10.1080/1369118X.2019.1668460).

Lyon, David. (2014) "Surveillance, Snowden and Big Data: Capacities, consequences, critique", *Big Data and Society*, 1(2). doi: [10.1177/2053951714541861](https://doi.org/10.1177/2053951714541861).

Martin, Jennifer. & Alaggia, Ramona. (2013) "Sexual Abuse Images in Cyberspace: Expanding the Ecology of the Child", *Journal of Child Sexual Abuse*, 22(4), ss. 398–415. doi: [10.1080/10538712.2013.781091](https://doi.org/10.1080/10538712.2013.781091).

Ricciardelli, Rosemary., Spencer, Dale C. & Dodge, Alexa. (2021) "'Society Wants to See a True Victim': Police Interpretations of Victims of Sexual Violence", *Feminist Criminology*, 16(2), ss. 216–235. doi:[10.1177/1557085120970270](https://doi.org/10.1177/1557085120970270).

Romele, Alberto., Emmenegger, Camilla., Gallino, Francesco. & Gorgone, Daniele. (2017) "Panopticism is not Enough: Social Media as Technologies of Voluntary Servitude", *Surveillance & Society*, 15(2), ss. 2014–221. doi: [10.24908/ss.v15i2.6021](https://doi.org/10.24908/ss.v15i2.6021).

Schwöbel-Patel, Christine. (2018) “The ‘Ideal’ Victim of International Criminal Law”, *European Journal of International Law*, 29(3), ss. 703-724. doi: [10.1093/ejil/chy056](https://doi.org/10.1093/ejil/chy056).

Sloan, Lawrence D. (2001) “ECHELON and the Legal Restraints on Signals Intelligence: A Need for Reevaluation”, *Duke Law Journal*, 50(5), ss. 1467–1510. doi: [10.2307/1373027](https://doi.org/10.2307/1373027).

ten Hulsen, Leonore. (2020) “Open Sourcing Evidence from the Internet- the Protection of Privacy in Civilian Criminal Investigations Using Osint (Open-Source Intelligence)”, *Amsterdam Law Forum*, 12(2), ss. 1–45. doi: [10.37974/ALE.535](https://doi.org/10.37974/ALE.535).

Trottier, Daniel. (2015) “Open source intelligence, social media and law enforcement: Visions, constraints and critiques”, *European Journal of Cultural Studies*, 18(4/5), ss. 530–547. doi: [10.1177/1367549415577396](https://doi.org/10.1177/1367549415577396).

Walsh, Wendy A., Wolak, Janis., Lounsbury, Kaitlin., Howley, Susan., Lippert, Tonya. & Thompson, Lawrence. (2018) “Lessons Learned: Conducting Research With Victims Portrayed in Sexual Abuse Images and Their Parents”, *Journal of Interpersonal Violence*, 33(24), ss. 3829-3839–3839. doi:[10.1177/0886260516640545](https://doi.org/10.1177/0886260516640545).

Warren, Ian., Mann, Monique. & Molnar, Adam. (2020) “Lawful Illegality: Authorizing Extraterritorial Police Surveillance”, *Surveillance & Society*, 18(3), ss. 357–369. doi: [10.24908/ss.v18i3.12795](https://doi.org/10.24908/ss.v18i3.12795)

Wippl, Joseph W. (2012) “Intelligence Exchange Through InterIntel”, *International Journal of Intelligence & Counterintelligence*, 25(1), ss. 1–18. doi:[10.1080/08850607.2011.598782](https://doi.org/10.1080/08850607.2011.598782).

8.3 Myndighetsföreskrifter

Europaparlamentet (2002) EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (*Direktiv 2002/58/EC*) Tillgänglig via: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0058> [Hämtad 2023-05-10]

European Commission (EC). (2022) Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn.

(*Rapport COM/2022/209*). Tillgänglig via:

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:13e33abf-d209-11ec-a95f-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF [Hämtad 2023-05-07]

European Commission (EC). (2020) Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on a temporary derogation from certain provisions of Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council as regard the use of technologies by number-independent interpersonal communications service providers for the processing of personal and other data for the purpose of combatting child sexual abuse onlie (*Rapport COM/2020/568*). Tillgänglig via:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2020/0568/COM_COM\(2020\)0568_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2020/0568/COM_COM(2020)0568_EN.pdf) [Hämtad: 2023-05-07]

SFS 2010:1408. Regeringsformen. *Justitiedepartementet*.

SFS 2018:1197 Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. *Socialdepartementet*.

8.4 Elektroniska källor

Boffey, Daniel. (2023) “EU lawyers say plan to scan private messages for child abuse may be unlawful”, *The Guardian*, 8 maj 2023. Tillgänglig via:

<https://www.theguardian.com/world/2023/may/08/eu-lawyers-plan-to-scan-private-messages-child-abuse-may-be-unlawful-chat-controls-regulation> [Hämtad 2023-05-09]

Fleischer, Rasmus. (2023) “Så hotar Chat control källskyddet” *ETC nyhetsmagasin*, 3 april 2023. Tillgänglig via: <https://www.etc.se/kronika/saa-hotar-chat-control-kaellskyddet> [Hämtad 2023-05-09]

Heimersson, Alicia. (2023) “Ylva Johansson om EU: Kan bli ett paradiset för pedofiler”, *Expressen*, 3 april 2023. Tillgänglig via:

<https://www.expressen.se/nyheter/ylva-johansson-om-eu--kan-bli-ett-paradis-for-pedofiler/> [Hämtad: 2023-04-25]

IT-ord (2022) “Chat Control”. Tillgänglig via: <https://it-ord.idg.se/ord/chat-control/> [Hämtad 2023-05-10]

Jonsson, Sören. (2023) "Badbilder på barnen kan stämplas som pedofili - därför väcker EU-förslaget Chat control så starka reaktioner", *Hufvudstadsbladet*, 24 april 2023. Tillgänglig via: <https://www.hbl.fi/artikel/2b737386-c88a-425c-90c7-df3f707335d6> [Hämtad: 2023-05-09]

Karlung, Jon (2023) "Chat control är en demokratisk katastrof", *Svenska Dagbladet*. Tillgänglig via: <https://www.svd.se/a/GMqKE4/annika-strandhall-absurt-och-pinsamt-om-kvinnors-rattigheter-fran-tidopartierna/> [Hämtad 2023-05-11]

Lindholm, Amanda (2023) "Professor jämför EU:s förslag med Stasi", *Svenska Dagbladet*. Tillgänglig via: <https://www.svd.se/a/rlek2R/gunnar-strommer-om-chat-control-bestammer-oss-efter-ordforanden-skapet> [Hämtad 2023-05-11]

Miljöpartiet (2023) "Därför säger MP nej till Chat Control" *Miljöpartiet*. 18 april. Tillgänglig via: <https://www.mp.se/just-nu/darfor-sager-mp-nej-till-chat-control/> [Hämtad 2023-05-09]

Sköld, Henrik (2023) "Kritiserade EU-förslaget: Så kan dina vanliga familjefoton stämplas som pedofili", *SVT Nyheter utrikes*. Tillgänglig via: <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/eu-forslaget-chat-control-kritiseras> [Hämtad 2023-04-25]

Sveriges Radio (2023). "Ylva Johansson om kritiken mot övervakningsförslaget", *Ekot P1*, 27 mars 2023. Tillgänglig via: <https://sverigesradio.se/artikel/ylva-johansson-om-kritiken-mot-overvakningsforslaget> [Hämtad 2023-04-25]